

MUNCA

în adolescență

Ce trebuie
să cunoască
profesioniștii

CNPAC

**Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii,**
Chișinău, MD – 2069,
str. Calea Ieșilor 61/2
Email: office@cnpac.org.md
<http://www.cnpac.org.md>

CIDDC

**Centrul de Informare și Documentare
privind Drepturile Copilului,**
Chișinău, MD – 2008,
str. Eugen Coca 15
Email: ciddc@yahoo.com
<http://www.childrights.md>

La elaborarea broșurii au contribuit:

Oxana Șevcenco, autor text, psiholog
Daniela Sîmboteanu, președinte CNPAC
Adelina Sochircă, coordonator comunicare
Diana Țeberneac, jurist

Broșura „Munca în adolescență” adresată profesioniștilor este elaborată de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii în cadrul proiectului „Liber, puternic și protejat – spre un sistem mai bun de protecție a copilului în Moldova”, implementat în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului și suportul financiar al Fundației OAK și UNICEF Moldova.

 OAK
FOUNDATION

unicef

Copyright © 2013 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

ISBN 978-9975-80-685-5

Tipar: Casa Editorial-Poligrafică «Bons Offices»

De ce trebuie să cunoaștem despre munca copilului?

Munca copilului, în Republica Moldova, este o problemă complexă cauzată de sărăcie, dar și de atitudinea tradiționalistă față de implicarea copiilor în diferite munci.

Este firesc ca adulții să se poziționeze în raport cu copiii precum niște persoane bine informate, capabile să-i ghideze în drum spre maturizare. În asemenea cazuri, copiii așteaptă din partea maturilor (părinți, profesori, alți specialiști) recomandări clare privind posibilitățile de exersare a diferitor sarcini, ocupații, activități, inclusiv munci ce le-ar permite familiarizarea cu viața de adult.

Există, însă și familii care din cauza unor situații economice și sociale nefavorabile, dar și a unor preconcepții, impun copiii să execute diferite munci, inclusiv munci grele și periculoase, iar părinții nu doar susțin aceste activități, ci și profită de venitul copiilor. Astfel, mulți adolescenți decid să abandoneze studiile în folosul unei munci necalificate, dar care le-ar aduce pentru moment un venit real.

Această broșură este destinată pedagogilor, psihologilor, inspectorilor muncii, patronilor de întreprinderi, reprezentanților administrației publice, dar și altor specialiști în domeniu. Scopul principal al acestei publicații este de a le oferi profesioniștilor un instrument de ghidare și informare a copiilor porniți să efectueze diferite munci, dar și de a preveni implicarea copiilor în munci grele și periculoase. În broșură sunt prezentate studii de caz, în baza cărora se pot depista factorii ce determină fenomenul muncii copilului. Fiecare caz este însoțit de o grilă de analiză care prezintă consecințele exercitării diferitor munci asupra sănătății fizice și psihice a copilului. Grila de analiză va servi drept indicator al impactului muncii (pozitiv sau negativ) asupra formării și dezvoltării copilului la vârsta adolescentină.

Ce este munca copilului?

Termenul „**munca copilului**” se referă la munca care:

- ⑥ prezintă un pericol mental, fizic, social sau moral și este dăunătoare pentru copii;
- ⑥ afectează școlarizarea copiilor (nefrecventarea școlii, abandonarea studiilor etc.).

Munca copilului nu înseamnă realizarea unor mici îndeletniciri casnice sau gospodărești și nu include nici participarea copiilor la activități practice, corespunzătoare vârstei și nivelului de dezvoltare.

Munca copilului implică unul sau mai multe dintre aceste elemente:

- ⑥ Munci prestate de copii sub vârsta minimă (în R. Moldova – 16 ani);
- ⑥ Condiții de muncă periculoase, care pot avea consecințe imediate sau de lungă durată asupra sănătății copilului;
- ⑥ Numărul orelor de lucru care depășește numărul maxim admis de lege;
- ⑥ Folosirea copiilor pentru activități ilegale (cerșetorie, trafic de droguri, prostituție, pornografie infantilă etc.);
- ⑥ Comportament abuziv al angajatorului și utilizarea metodelor de constrângere;

- 6 Frecventarea redusă a școlii (deoarece copilul este prea obosit și traumatizat);
- 6 Folosirea copiilor în conflicte armate.

Pentru a înțelege natura muncilor în care sunt antrenați copiii – munci permise/acceptabile și munci dăunătoare/periculoase – au fost stabilite următoarele criterii de evaluare:

A. Munci ușoare - considerate acceptabile, care îi responsabilizează pe copii și îi pregătesc pentru viața de adult, cu condiția că muncile respective:

- 6 nu sunt dăunătoare;
- 6 nu prejudiciază sănătatea sau dezvoltarea copilului;
- 6 nu contribuie la diminuarea frecvenței școlare, nu reduc participarea la programele de orientare și formare profesională și nici posibilitatea de a beneficia de instruirea obținută;
- 6 durează cumulativ mai puțin de 14 ore pe săptămână (recomandabil 2 ore pe zi).

Vârsta de la care un copil poate începe activități economice ușoare (implicarea, cu excepția orelor de studii sau în timpul vacanței, în afacerea familiei și în alte munci cu scopul de a-l învăța să lucreze și să administreze banii câștigați), conform legislației internaționale este de 12 ani.

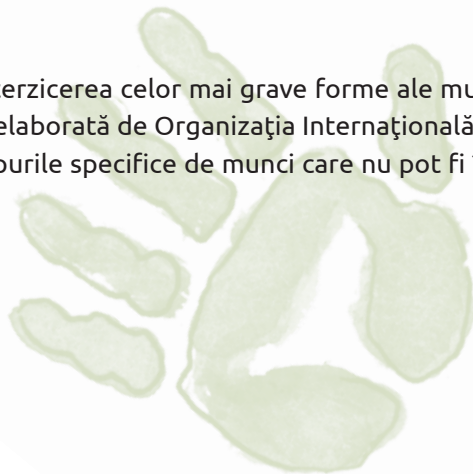
B. Munci periculoase și dăunătoare – care, prin natura sau formele lor, au produs și produc efecte negative asupra siguranței, sănătății (fizice sau mentale) și dezvoltării morale a copilului.

Daunele pot, de asemenea, deriva din volumul excesiv de muncă, intensitatea ori durata în timp. Acestea pot transforma chiar și o muncă ușoară/nesemnificativă în una dăunătoare.

C. Formele grave și exploatarea prin muncă reprezintă:

- ⑥ toate formele de sclavie sau alte practici similare, precum și munca/recrutarea forțată sau obligatorie, în vederea utilizării copiilor în conflicte armate;
- ⑥ utilizarea, recrutarea sau oferirea copiilor în scopul prostituției, producerii materialelor/spectacolelor pornografice;
- ⑥ utilizarea, recrutarea sau oferirea copiilor în scopul unor activități ilicite, în special pentru producerea și traficul de stupefianțe, așa cum le definesc convențiile internaționale – pertinente;
- ⑥ muncile, care, prin natura lor sau prin condițiile în care acestea sunt exercitate, pot dăuna sănătății, siguranței sau vieții copilului.

Convenția privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor (*nr. 182/1999*) elaborată de Organizația Internațională a Muncii (ILO), definește tipurile specifice de munci care nu pot fi îndeplinite de copii.

Aceste activități sunt specificate în Codul Muncii al Republicii Moldova și includ:

- ⑥ lucrări în condiții grele, vătămătoare și periculoase;
- ⑥ lucrări subterane;
- ⑥ lucrări care pot să aducă prejudicii sănătății și integrității morale a copiilor (jocuri de noroc, lucrul pe timp de noapte, producerea, vânzarea și transportarea băuturilor alcoolice, articolelor de tutun, preparatelor narcotice și toxice);
- ⑥ ridicarea și transportarea manuală a greutăților.

Aceste activități sunt interzise copiilor sub 18 ani. Lista cu specificarea lucrărilor în condiții grele, vătămătoare și periculoase este inclusă în Nomenclatorul industriilor și profesiilor cu condiții grele și periculoase¹, elaborat de Guvernul Republicii Moldova

¹ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=303029&lang=1>

Studiu de caz nr. 1

Munca casnică

Mihaela are 15 ani și arată micuță de statură, cu capul și umerii plecați în jos și cu privirea obosită. De 3 ani, mama împreună cu fratele ei, au plecat să muncească în capitală, iar fetița a rămas „în grija” unei vecine bătrâne și bolnave. De fapt, Mihaela îi poartă de grijă sărmanei bătrâne.

A învățat să facă multe treburi casnice, gândindu-se că toți copiii fac la fel. De dimineață hrănește animalele, face mâncare pentru bătrânică, apoi pleacă grăbită la școală. Când se întoarce face ordine în casă și afară, pregătește mâncare pentru a doua zi, o dată în săptămână coace pâine, iar când vine vara toată ziua se ține pe cules și conservare, căci trebuie să asigure cu mâncare întreaga familie.

Unica piedică neplăcută pentru ea este școala: nu pricepe materia predată, rămâne restantă la toate disciplinele și este, deseori, luată în derâdere de către colegii de clasă. Este dispusă să facă orice muncă casnică, doar să nu mai stea în fața colegilor și a profesorilor cu capul plecat și „inima în dinți”.

Situația școlară o determină să nu aibă încredere în capacitățile sale intelectuale, crezându-se cea mai nedisciplinată elevă a școlii. Cu o astfel de atitudine față de sine, copila preferă să tacă, să se retragă și să nu deranjeze.

Munca casnică: pro sau contra?

Participarea copiilor la unele activități ușoare se consideră, oriunde în lume, a fi ceva firesc și pozitiv. Aceste munci, însă nu trebuie să depășească puterile copilului, nu presupun prea multe responsabilități, nu sunt stresante din punct de vedere fizic și psihologic, în schimb cultivă diferite abilități și un anumit simț al responsabilității. Muncile pentru copii trebuie îmbinate armonios cu alte activități specifice vârstei lor: studiile, somnul, jocul, pregătirea lecțiilor etc.

În cazul Mihaelei, observăm că ea muncește în exces, având obligații peste puterile ei. Munca pe care o face în cadrul gospodăriei denotă un nivel înalt de responsabilitate și dibăcie, dar! este în detrimentul activității de bază – ÎNVĂȚĂTURA.

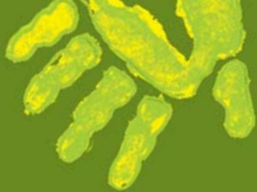
Fiind preponderent ocupată cu treburile casnice, Mihaela a dezvoltat un nivel înalt de dexteritate manuală, ceea ce i-ar fi util pe viitor în munca fizică/casnică. Însă, ceea ce poate face prin gospodărie nu o ajută la rezolvarea problemelor de fizică, chimie sau la elaborarea unor expuneri orale/scrise. Situația școlară îi afectează grav imaginea și sentimentul stimei de sine, ceea ce la rândul său, îi modifică comportamentul. Observăm că fetița a devenit închisă, retrasă, inhibată din punct de vedere social. Dobândind astfel de trăsături, Mihaela riscă să rămână fără studii, fără specialitate și fără un loc de muncă calificat și bine plătit.

GRILA DE ANALIZĂ

	Indicatori fizici	Starea psiho-emoțională	Sfera relațională (comunicarea cu semenii)	Reușita școlară
Impact POZITIV	Dexteritate manuală	–	–	–
Impact NEGATIV	Subdezvoltare fizică Întârziere în apariția semnelor secundare ale sexualității Oboseală cronică	Subdezvoltarea funcțiilor psihice: instabilitatea atenției, memorie slabă, gândire concretă operațională Instabilitate emoțională Inhibiție psihică Inversiune de roluri (maturizare precoce) Imagine de sine deteriorată	Inhibiție socială (relațională) Timiditate Neîncredere în sine Neîncredere în lume Stima de sine redusă Lipsa prietenilor și a persoanelor de referință	Subdezvoltarea operațiilor psihice superioare Cunoștințe reduse Insucces școlar

Studiu de caz nr. 2

Munca în agricultură

Veronica (14 ani) împreună cu fratele său Marin (11 ani), în fiecare toamnă și primăvară, pleacă în satul vecin la mătușa lor. Plecărilor de acasă au devenit o necesitate, deoarece prind doi iepuri de-odată: câștigă bani și se adăpostesc de certurile și scandalurile părinților.

Deja al doilea an, mătușa Maria îi trimite la proprietarii din sat pentru a îngriji de vite și a efectua diferite lucrări agricole. La finele sezonului de lucru ei revin acasă obosiți și neîngrijiți, fiind întâmpinați cu multă bucurie de cei doi frați mai mici și cu mare nerăbdare de părinți. Cu banii aduși de copii se achită datoriile casei și se procură îmbrăcăminte.

Reîntorși de la muncă, copiii dau ochii cu învățătorii care-i obligă să vină la școală. Din cauza absențelor, reușita școlară este rea, ceea ce îi determină să nu mai dorească continuarea studiilor. Deseori, se întâmplă să se acutizeze simptomele de pancreatită cronică (Veronica) și insuficiență renală (Marin), ceea ce îi salvează pe ambii de școală.

Părinții consideră că nu mai are rost pentru copii să învețe la școală, deoarece însușesc prost și „miniștri n-o să se facă”, iar de o bucățică de pâine întotdeauna vor avea - muncind pe câmp.

Munca în agricultură: pro sau contra?

În multe familii, mai ales în mediul rural, se consideră că și copilul trebuie să-și aducă contribuția la bunăstarea familiei.

Ca urmare, aceștia sunt implicați, de la vârste foarte mici, în diverse munci agricole, activități de îngrijire a animalelor domestice etc. În general, lucrările, cum ar fi: prășitul, legatul viei, culesul roadei sunt acceptate, dacă se respectă simțul măsurii.

Însă în situațiile de abuz, copilul nu mai are dreptul de a alege între muncă și educație – ei sunt obligați să muncească. În asemenea cazuri, munca în agricultură reprezintă o formă de exploatare prin muncă.

GRILA DE ANALIZĂ

	Indicatori fizici	Starea psiho-emoțională	Sfera relațională (comunicarea cu semenii)	Reușita școlară
Impact POZITIV	Rezistență dobândită la factori naturali	-	-	-
Impact NEGATIV	Oboseală cronică Boli cronice: pancreatită, insuficiență renală	Frică de pedeapsa fizică, de certuri, scandaluri Anxietate (neliniște) Inversiune de roluri (maturizare precoce) Imagine de sine deteriorată	Stima de sine redusă Lipsa prietenilor și a persoanelor de referință	Subdezvoltarea operațiilor psihice superioare (memorie, gândire, imaginație) Cunoștințe reduse Insucces școlar Absenteeism

Studiu de caz nr. 3

Munca prin angajare

(fără contract)

Andrei, când a împlinit vârsta de 17 ani, a declarat părinților că îi sunt suficiente cele 9 clase absolvite și că nu mai vrea să meargă la școală. În una din zile trecute, el a auzit de la vecinii săi despre posibilitatea unei angajări în sfera construcțiilor, salariul lunar fiind de 3000 lei.

Părinții au fost de acord. Decât să stea întreagă zi fără ocupație sau să plece cu prietenii la distracții, mai bine să-l știe plecat la muncă.

Adresându-se patronului șantierului de construcții, Andrei a fost angajat pe un termen de probă, însă fără contract de muncă. Neavând pregătire specializată în acest domeniu, a fost repartizat în echipa responsabilă de lucrările de topire a smoalei. El trebuia să lucreze cinci zile pe săptămână câte 6 ore/zi.

Andrei repede a deprins sarcinile înaintate, dar într-o zi a fost accidentat și s-a ales cu multiple arsuri la piciorul stâng și pe ambele mâini. A fost internat în spital timp de o lună. Ajutor din partea angajatorului nu a primit, deoarece acesta nu a fost angajat în baza unui contract de muncă.

Munca prin angajare (fără contract): pro sau contra?

Conform Codului Muncii al Republicii Moldova, vârsta la care este permisă munca copilului este de 16 ani. Codul Muncii permite copiilor de 15 ani să muncească, dar cu acordul scris al părinților. Adolescenții între 16 și 18 ani nu au voie să lucreze mai mult de 35 ore pe săptămână, iar cei de 15 ani – nu mai mult de 24.

Andrei a împlinit vârsta necesară angajării în câmpul muncii. El nu depășea timpul de muncă, prevăzut de lege, dar! lucrul pe șantierul de construcție face parte din categoria muncilor grele și periculoase care sunt interzise copiilor, indiferent de vârstă. Această muncă i-a afectat sănătatea băiatului și integritatea corporală, având un impact negativ asupra planurilor de viitor.

Cu regret, această situație nu este unica, iar cei care suferă sunt copiii. Majoritatea cazurilor de acest fel sunt consecințe ale organizării ineficiente a proceselor de muncă și a mecanismelor din dotare care nu corespund normelor de securitate.

În scopul prevenirii accidentelor la locul de muncă, angajatorii trebuie să asigure propria instruire în materie de protecție a muncii, identificarea factorilor de risc caracteristici diferitor munci și explicarea acestora tuturor angajaților, sporind atenția lor față de cerințele de securitate și propria responsabilitate la locul de muncă.

GRILA DE ANALIZĂ

	Indicatori fizici	Starea psiho-emoțională	Sfera relațională (comunicarea cu semenii)	Reușita școlară
Impact POZITIV	–	–	–	–
Impact NEGATIV	Arsură de gradul II în zona piciorului stâng și a ambelor brațe Aspect exterior neestetic a zonelor expuse arsurii	Sindromul stresului post-traumatic Imagine de sine deteriorată Dezamăgire	Conflict cu șefii întreprinderii Lipsa suportului social	Cunoștințe reduse Refuzul de a continua studiile

Studiu de caz nr. 4

Exploatarea prin muncă

Frații Dumitru (14 ani), Marina (16 ani) și Petru (17 ani) își trăiau sărăcia într-o casă bătrânească de la periferiile unui orașel. Tatăl i-a părăsit când erau încă mici, iar mama nu-și mai revenea din beții, fiind împotmolită mereu în datorii. Pentru a supraviețui, copiii munceau în calitate de zileri la proprietarii de pământ din zonă. Banii abia de le ajungeau pentru existență.

Cu toate că ei se întrețineau de sinestătător, a venit ziua când mama a decis să câștige pe seama lor mai mulți bani, astfel i-a vândut în sclavie contra sumei de 300 lei. Trei luni, copiii au fost siliți să muncească câte 15-18 ore zilnic pe ogoarele moșierilor din Ucraina. Numai printr-o întâmplare fericită, copiii au scăpat din ghearele proprietarilor de sclavi.

Reveniți în țară, copiii au fost plasați în internate, unde specialiștii au identificat un șir de probleme de sănătate și dezvoltare: pediculoză, infecții de piele, astm bronșic, întârziere în dezvoltarea psihică, dificultăți de exprimare etc.

Indicatori ai **exploatării prin muncă**:

Comunitatea internațională atenționează asupra celor mai grave forme ale muncii copilului, printre care este și sclavia sau alte practici similare sclaviei, precum vânzarea și comerțul copiilor, servitutea pentru datorii sau munca de servitor.

Cazul celor trei frați este considerat exemplul real de exploatare prin muncă, întrunind mai mulți indicatori cum ar fi:

- munca cu o durată excesivă de timp;
- munca în condiții de izolare socială;
- munca în contul unor datorii ale adulților;
- munca stresantă din punct de vedere fizic și psihologic;
- munca în condiții de abuz (fizic, psihologic, economic);
- munca ce presupune multe responsabilități dificile, care nu permit copiilor să participe la activitățile specifice vârstei (frecvențarea școlii, odihna, jocul etc.).

În scopul prevenirii și combaterii exploatării prin muncă a copilului este necesară **crearea echipelor multidisciplinare** de identificare și monitorizare a cazurilor de exploatare prin muncă a copiilor; **colaborarea specialiștilor** care lucrează direct cu copiii (pedagogi, psihologi) și reprezentanții administrației publice locale, organelor de menținere a ordinii de drept și de control; **implicarea părinților** și copiilor în identificarea și sesizarea cazurilor de exploatare prin muncă.

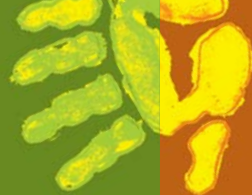
GRILA DE ANALIZĂ

	Indicatori fizici	Starea psiho-emoțională	Sfera relațională (comunicarea cu semenii)	Reușita școlară
Impact POZITIV	–	–	–	–
Impact NEGATIV	Pediculoză Infecții de piele Astm bronșic	Întârziere în dezvoltarea psihică Dificultăți de exprimare	Lipsa persoanelor de referință Sentimentul de abandon și trădare Neîncredere în sine și în lume	Cunoștințe elementare, generale Abandon școlar

Studiu de caz nr. 5

Munca prin angajare

(contract)

Nicolae (16 ani) își face studiile la Colegiul de Informatică, iar în timpul său liber, cel mult 4 ore pe zi, muncește în baza unui contract individual de muncă.

Sarcina lui de bază este administrarea sediului unei firme specializate în tranzacții imobiliare: colectează și achită facturile de utilități, întreține echipamentele tehnice, face update-uri la calculatoare, menține pagina web a firmei.

Părinții susțin activitatea de muncă extrașcolară a copilului, considerând că Nicolae a devenit mult mai încrezut în sine, îndrăzneț și responsabil.

Profesorii îl caracterizează ca pe un adult în miniatură care știe foarte bine ce vrea și ce poate, iar colegii îl respectă pentru faptul că în orice situație dificilă găsește soluția potrivită.

Munca prin angajare (contract): pro sau contra?

Angajarea unui minor, atâ timp cât acesta are capacitate de muncă, nu prezintă un regim juridic cu mult diferit de cel al unui adult, deoarece capacitatea de muncă a unei persoane se dobândește la împlinirea vârstei de 16 ani.

În consecință, de la 16 ani, orice persoană se poate angaja în câmpul muncii fără a face referință la acordul din partea părinților sau a reprezentanților legali.

Copiii sunt angajați, de regulă, pentru activități artistice, sportive sau în administrarea serviciilor. Foarte rar, însă, sunt angajați în industrie, deoarece în acest domeniu pot exista și condiții de muncă deosebite, interzise minorilor.

La cei 16 ani, Nicolae pare a fi mult mai dezvoltat fizic și psihologic, comparativ cu semenii săi, fapt remarcat atât de către părinți, cât și de șeful firmei la care este angajat.

Munca pe care o efectuează adolescentul este în consens cu propriile sale interese și capacități, iar sarcinile noi pe care și le asumă contribuie la dezvoltarea personală și profesională.

GRILA DE ANALIZĂ

	Indicatori fizici	Starea psiho-emoțională	Sfera relațională (comunicarea cu semenii)	Reușita școlară
Impact POZITIV	Dezvoltat fizic	Imagine de sine pozitivă Autoeficiență și satisfacție de munca efectuată Spiritu de curiozitate și interes în efectuarea muncii	Statut înalt în grupul de semenii Încredere în sine, îndrăzneală	Succes școlar
Impact NEGATIV	–	–	–	–

Extrase din legislația R. Moldova privind securitatea în muncă a copiilor

Legislația R. Moldova prevede expres în Codul Muncii, vârsta minimă la care persoana dobândește capacitatea de muncă – **16 ani**. Copilul care a împlinit vârsta de 15 ani poate încheia un contract individual de muncă, însă numai cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali și dacă această muncă nu va periclita sănătatea, dezvoltarea, instruirea și pregătirea profesională a copilului.

De asemenea, pentru copii este expres prevăzută și durata timpului de muncă. Astfel, angajații cu vârstă cuprinsă între 15 - 16 ani, pot munci 24 de ore săptămânal, iar durata zilnică a timpului de muncă nu poate depăși 5 ore. Angajații cu vârstă cuprinsă între 16 - 18 ani pot munci 35 de ore săptămânal, cu durata zilnică a timpului de muncă până la 7 ore.

Nu se admite atragerea la munca de noapte a salariaților în vârstă de până la 18 ani.

Nerespectarea prevederilor legale privind antrenarea copiilor în câmpul muncii, în conformitate cu Codul Contravențional și Codul Penal al Republicii Moldova duce la pedepsirea persoanelor responsabile: persoane fizice (*cetățeni*), persoane cu funcții de răspundere (*persoane care dețin o funcție într-o instituție, organizație*), precum și persoane juridice (*întreprindere, instituție, asociație*).

Articolul	Conținutul prevederii legale	Pedepsa / Sancțiunea	
		Persoană fizică	Persoană juridică
Art. 55. <i>Încălcarea legislației muncii, a legislației cu privire la securitatea și la sănătatea în muncă</i> Codul contravențional	Încălcarea legislației muncii, a legislației cu privire la securitatea și la sănătatea în muncă săvârșite asupra minorului	se sancționează cu amendă de la 120 la 150 de u.c., cu amendă de la 250 la 350 de u.c. aplicată persoanei cu funcție de răspundere;	se sancționează, cu amendă de la 400 la 480 de u.c.
Art. 58. <i>Admiterea minorului la locuri de muncă care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui sau atragerea minorului la munci care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui</i> Codul contravențional	Admiterea minorului la locuri de muncă care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui sau atragerea minorului la executarea unei munci interzise de legislație	se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de u.c. aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de u.c. aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an;	se sancționează cu amendă de la 400 la 500 de u.c. aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.
Art. 167. <i>Sclavia și condițiile similare sclaviei</i> Codul penal	Punerea sau ținerea unei persoane în condiții în care o altă persoană exercită stăpânire asupra acesteia sau determinarea ei, prin utilizarea înșelăciunii, constrângerii, violenței sau amenințării cu violență, să se angajeze sau să rămână în raport de concubinaj sau căsătorie	se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.	
Art. 168. <i>Munca forțată</i> Codul penal	Forțarea unei persoane să presteze o muncă împotriva dorinței sale, ținerea persoanei în servitute pentru achitarea unei datorii, obținerea muncii sau a serviciilor prin înșelăciune, constrângere, violență sau amenințare cu violență	se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani.	

Cum să ajutați un copil exploatat prin muncă?

Problema exploatării prin muncă a copiilor este mult mai complexă decât ne-am putea imagina. Dacă sunteți specialist în educația/protecția copiilor, informați-vă despre această problemă și folosiți cunoștințele Dvs. pentru a-i proteja pe cei mai mici și lipsiți de experiență.

🕒 Cine sesizează un caz de exploatare prin muncă a copilului?

Dacă ați aflat că un copil este exploatat prin muncă trebuie să acționați! Specialiștii care sunt obligați să se autosesizeze și să refere cazurile de exploatare prin muncă sunt: pedagogii, psihologii, medicii, asistenții sociali comunitari, primarii.

🕒 Unde se referă cazurile de exploatare prin muncă a copiilor?

Cazurile de exploatare prin muncă a copiilor sunt examinate de: Inspectoratele teritoriale de muncă, Comisariatele raionale de poliție, Procuratura raională (procurorul specializat pe problemele copiilor), Secția/Direcția de asistență socială și protecție a familiei.

Atunci când societatea nu va fi indiferentă față de acest fenomen, când soarta fiecărui copil va deveni un interes al fiecărui cetățean, doar atunci vom reuși să eliminăm orice formă de abuz care afectează viitorul copiilor.

A D R E S E U T I L E

<i>Denumirea instituției/serviciului</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon de contact</i>
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	str. V. Alecsandri, 1 or. Chișinău	022 26-93-41 022 26-93-42
Avocatul parlamentar pentru Protecția Drepturilor Copilului	str. Sfântul Tării, 16 or. Chișinău	022 23-48-00
Ministerul Afacerilor Interne, Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane	or. Chișinău bd. Ștefan cel Mare, 75 str. V. Alecsandri, 1	022 25-52-90 022 25-49-01
Procuratura Generală, Secția minori și drepturile omului	bd. Bănulescu Bodoni, 26 or. Chișinău	022 22-16-80 022 22-81-18
Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului Chișinău (pentru cazurile din mun. Chișinău)	str. A. Vlăduț, 3 or. Chișinău	022 21-40-48 022 24-32-55
Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC)	str. Calea Ieșilor, 61/2 or. Chișinău	022 75-88-06
Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copiilor (CIDDC)	str. Eugen Coca, 15 or. Chișinău	022 74-78-13
Linia Fierbinte pentru asistență în cazuri de exploatare a copiilor Centrul Internațional „La Strada”	0800 77777	
Inspectoratele teritoriale de muncă		
Chișinău 022 45 02 57	Drochia (0252) 2 74 13	Rezina (0254) 2 51 23
Bălți (0231) 2 95 08	Dubăsari (0248) 5 22 32	Râșcani (0256) 2 83 54
Anenii Noi (0265) 2 45 47	Edineț (0246) 2 22 58	Sângerei (0262) 2 41 77
Basarabasca (0297) 2 12 82	Fălești (0259) 2 29 70	Soroca (0230) 2 34 37
Briceni (0247) 2 24 08	Florești (0250) 2 05 88	Strășeni (0237) 2 30 15
Cahul (0299) 2 20 20	Glodeni (0249) 2 23 84	Șoldănești (0272) 2 29 24
Cantemir (0273) 2 26 80	Hâncești (0269) 2 42 67	Ștefan Vodă (0242) 2 23 94
Călărași (0244) 2 13 62	Ialoveni (0268) 2 28 84	Taraclia (0294) 2 39 76
Căușeni (0243) 2 41 36	Leova (0263) 2 33 85	Telenești (0258) 2 47 75
Cimișlia (0241) 2 30 82	Nisporeni (0264) 2 38 65	Ungheni (0236) 2 27 77
Criuleni (0248) 2 09 86	Ocnîța (0271) 2 22 29	UTA Găgăuzia (0298) 2 20 89
Dondușeni (0251) 2 53 09	Orhei (0235) 2 29 29	

RAPORTAȚI!

Dacă bănuieți că un copil este victima exploatării prin muncă, sunați **022 75 88 06** sau scrieți un e-mail **ajutauncopil@cnpac.org.md**